

різними сторонами життя стають підґрунтям розвитку артистичної фантазії студента.

Глядач не тільки слухає виконавця, але й дивиться на нього. Досвідчений виконавець осмислює те, що він передає, а обличчя виражає почуття, які його хвилюють. Студенту-початківцю гримаси на обличчі, напружена поза не дозволяють в повній мірі виразити зміст твору, що виконується.

Включення у навчальний план багатьох творчих факультетів дисципліни «сценічна майстерність», стало у нагоді всім студентам та викладачам учбових закладів. Вміння ненапружено триматися перед аудиторією, артистично декламувати, вміло користуватися мімікою та жестами, артистично рухатися під час співу сприяє можливості прийняття оригінальних рішень у проведенні практичних занять, позакласних заходів, дитячих ранків та інших заходів, необхідних для професійного становлення фахівця.

У процесі музично-виконавської діяльності у студента формуються естетичні, культурологічні, мистецтвознавчі знання, уміння аналізу й інтерпретації культурно-художніх явищ та навичок організації художньо-творчої і виховної діяльності.

Отже, формування виконавської майстерності є запорукою успішного виховання творчої особистості студента-музиканта. Постійне здобуття нової музично-виконавської інформації, творчий пошук, розв'язання проблемних ситуацій призводить до можливості прийняття нестандартних інтерпретаційних рішень, до успішного виконання твору.

#### **Список використаних джерел:**

1. Абдулін Є.Б. Методологія педагогіки музичної освіти. Навчальний посібник / Є.Б. Абдулін. Вид. 3-є – М. : Академія, 2010. – 200 с.
2. Луценко В.В. Формування творчої активності майбутнього вчителя музики / В.В. Луценко // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка, 2005. – № 25 – 145 с.
3. Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості. Підручник / С.О. Сисоева. – К. : Міленіум, 2006. – 346 с.

**Пукалова Н.В., Мокрякова І.С.**

*студентки;*

**Науковий керівник: Січко І.О.**

*кандидат педагогічних наук, доцент,*

*Інститут педагогічної освіти*

*Миколаївського національного університету*

*імені В.О. Сухомлинського*

### **ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У КОЛЕКТИВНО-ТВОРЧІЙ СПРАВІ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА**

Перетворення, здійснювані в процесі актуалізації соціокультурного досвіду, можуть торкатися будь-яких сторін громадського життя: стосунків між соціальними групами і стратами, цивільній самоорганізації, захисту і розвитку культурного і природничого середовища існування суспільства та ін. Формування екологічної компетентності громадян є одним з найважливіших завдань освіти сталого

розвитку. Екологічна компетентність дає змогу сучасній особистості відповідально вирішувати життєві ситуації, підпорядковуючи задоволення своїх потреб принципам сталого розвитку. У цьому аспекті важливого значення набувають уроки природи, зокрема колективно-творчі справи.

Концептуальні підходи до визначення сутності колективно-творчої справи при вивченні навчальних дисциплін природничого циклу розроблено С. Д. Дерябо, М. Дробноходом, М. М. Кисельовим, В. А. Ясвіним та ін. Дослідженню екологічної компетентності школярів, їх екологічному вихованню та освіті присвячено роботи В. В. Вербицького, М. О. Колесник, О. О. Колонькової, В. В. Маршицької, О. Л. Пруцакової, Г. П. Пустовіта, С. В. Совгіри, С. В. Шмалей та ін. Активне впровадження в школах України проекту «Освіта для стійкого розвитку в дії», розробка навчальних посібників «Екодемія: уроки для стійкого розвитку» і впровадження цього навчального курсу за вибором в класно-урочну систему здійснюється під керівництвом О. І. Пометун [6].

Метою статті є спроба розкриття і визначення механізму формуванні екологічної компетентності учнів шляхом організації колективних творчих справ.

Важливе місце у формуванні екологічної компетентності молодших школярів відіграє організація колективних творчих справ. Сутність технології колективного творчого виховання – формування особистості в процесі роботи на користь інших людей; в організації певного способу життя колективу, де все ґрунтується на засадах моральності та соціальної творчості [3]. Технологія колективного творчого виховання дає можливість удосконалювати пізнавально-світоглядну, емоційно-вольову та дієву сфери особистості учня й педагога. Ця технологія – особистісно орієнтована, бо кожній дитині знайдеться справа для душі, яку вона може організувати, зробити краще, ніж інші [2]. Таким чином, школяр керує, організовує, творить спільно з іншими такими ж зацікавленими учнями. Завтра він же з такою самою зацікавленістю візьме участь у новій колективній творчій справі, але вже в ролі виконавця. Творчий підхід до процесу виховання забезпечується як групою засобів дружньої виховної турботи (збудження, переконання, привчання, дружньої поваги, довіри, схвалення, «секретного договору»), співдружності старших та молодших колективів, роботи з рідними вихованців, співдружності педагогів, так і основними виховними засобами (колективна організаторська діяльність, колективні творчі справи, творчі ігри, творчі свята) [5].

Під час розробки уроків з природознавства й екології можна використовувати запропоновані стратегії (методи), що, як показують дослідження, зроблять процес навчання різноманітним, якісним та цікавим. Широкого вжитку в початковій школі на уроках природознавства набувають такі прийоми організації колективно-творчої справи: мозковий штурм, дискусія, обговорення великою групою, обговорення в малих групах, рольова гра, проєктивне малювання, дебати, «круглий стіл», «кути», ігри, розминки та багато іншого.

У чинній навчальній програмі з природознавства для 1–4 класів (2012 р.) значна увага приділяється проєктній технології. Зокрема, з 1 класу школярі залучаються до проєктної діяльності. Програмою передбачено виконання таких проєктів: «Як облаштувати джерело?», «Моє улюблене місце відпочинку на природі в місті (селі)» (1 клас); «Будьмо знайомі! «Квіти в моєму житті», «Лісова аптека», «Книга скарг природи» (2 клас); «Виявлення пилу в повітрі та встановлення джерел його забруднення», «Захисти природу», «Як тварини дбають про своє потомство» (3 клас); «Вивчення небесних тіл за допомогою наземних телескопів та космічних апаратів», «Речовини навколо нас» (4 клас) [5, с. 189–203]. Ці проєкти учні виконують на уроках природознавства у формі колективних творчих справ. Усі запропоновані проєкти мають, як правило, інтегрований зміст і короткотерміновий характер. Тривалість виконання проєкту

обмежується одним уроком (можливо спареними уроками) або 1–2 тижнями в режимі урочно-позаурочних занять. Для ефективного використання проектної технології на уроках природознавства в початковій школі необхідно дотримуватися таких умов:

- наявність значущих дослідницьких проблем чи завдань, для вирішення яких потрібні інтегровані знання і дослідницький пошук;
- практична, теоретична, пізнавальна значущість результатів проекту;
- самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів;
- визначення кінцевої мети проекту;
- визначення знань із різних галузей науки, необхідних для роботи над проектом;
- структурування змістової частини проекту (із зазначенням поетапних результатів).

Г. Селевко зазначає, що планування змісту та ходу навчального проекту вчителю доцільно здійснювати за такими етапами: організація проекту; планування проекту; реалізація проекту; підсумок проекту [7, с. 148].

Планування пошукової діяльності учасників навчального проекту на третьому етапі залежить від об'єкта дослідження. Якщо об'єктом є певний предмет (наприклад: «Умовні позначення на карті (рівнини, гори, водойми)», «Водойми України»), то учні обмірковують: що з цим об'єктом можна робити, як використовувати; як його пізнавати; яку інформацію про нього потрібно зібрати, як її обробити й узагальнити; як цей об'єкт можна змінити, покращити; як презентувати результат проекту. Якщо об'єктом дослідження є інформація (наприклад: «Моє улюблене місце відпочинку на природі в місті (селі)», «Як готуються до зими бджоли?»), то учні знаходять відповідь на основне запитання: «Що ми хочемо дізнатися про певний об'єкт?». Така діяльність має переважно пізнавальний характер. На етапі «Підсумок проекту» учні оформляють і готують до публічної презентації результати проектної діяльності.

У психолого-педагогічних дослідженнях [7; 8] виокремленні основні позитивні сторони використання проектної технології: учні перебувають у центрі уваги, їм надається допомога в розвитку їхніх креативних здібностей; кожен учень може навчатися відповідно до свого рівня розвитку, оскільки використовується індивідуальний темп роботи над проектом; розвиток основних психічних і фізіологічних процесів; високий рівень мотивації; глибоке засвоєння знань, оскільки навчальний предмет побудований на основі логіки.

Колективно-творча справа багата своїми прийомами, що дозволяє ефективно її використовувати на уроках природознавства для формування екологічної компетентності молодших школярів.

Необхідно зауважити, що найважливішою умовою для ефективної реалізації колективно-творчої праці на уроках природознавства є правильний розподіл учнів на групи, відповідність завдань уроку та смислового навантаження обраного прийому, первинній підготовці учнів до проблемно-пошукової групової діяльності тощо. Відзначимо, що формування екологічної компетентності учнів у колективно-творчій справі вимагає прегляду поглядів педагогів на побудову змісту його реалізації як цілісної моделі екологічного розвитку учня.

#### Список використаних джерел:

1. Маршицька В.В. Сутнісні характеристики екологічної компетентності учнів початкової школи / Маршицька В.В. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Київ, 2005. – Кн. 2. – Вип. 8. – С. 20–24.
2. Формування екологічної компетентності школярів : наук.-метод. посібник / Н.А. Пустовіт, О.Л. Пруцакова, Л.Д. Руденко, О.О. Колонькова. – К., 2008. – 64 с.

3. Липова Л. Український науковий журнал «Освіта регіону» / Липова Л., Лукашенко Т., Малишев В. // Екологічна компетентність особистості в умовах фундаменталізації освіти. – 2012. – № 3. – С. 246.

4. Запоржан З.Е. Екологія в початковій школі. Дидактичний матеріал з методикою його використання / З.Е. Запорожан.-Кам'янець-Подільський : Абетка, 1999. – 200 с.

5. Кузь В.Г., Руденко Ю.Д., Сергійчук З.О. Основи національного виховання. Концептуальні положення. – Умань, 1993. – 109 с.

6. Дудік Г., Шаблікіна В. Формування екологічної свідомості дітей починається з малку // Початкова школа № 6. 2007 – С. 19.

7. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2-х т. / Г.К. Селевко. – М. : Народное образование, 2005. – Т. 1. – 556 с.

8. Землянская Е.Н. Учебные проекты младших школьников / Е.Н. Землянская // Начальная школа. – 2005. – № 9. – С. 55–59.

**Садова Ю.І.**

*студентка,*

Науковий керівник: **Фірман В.М.**

*кандидат технічних наук, доцент,*

*Львівський національний університет імені Івана Франка*

## **ІГРОВІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗДОРОВОЇ ПРАЦІ НА УРОКАХ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ**

Проблема формування навиків самовиховання підростаючого покоління України належить до найактуальніших проблем, вирішення якої обумовлює майбутнє держави та подальше існування здорової нації. Стратегічним завданням освіти є виховання освіченої, творчої особистості, всебічний розвиток людини, становлення її духовного, психічного та фізичного здоров'я. Тому обов'язковим компонентом національної системи освіти мають бути знання про формування навичок правильної здорової праці над собою в учнів, зокрема в процесі розподілу свого часу та послідовності навчання та особистого розвитку.

З розвитком інформаційних технологій в світі спостерігається негативна тенденція щодо погіршення самодисципліни та самовиховання учнівської молоді. Однією з головних причин цього є відсутність співпраці педагогічного колективу та батьків, необізнаність батьків з даною проблемою, відсутність свідомого ставлення до свого здоров'я та особистого розвитку як школярів, так і їх батьків, неосвіченість вчителів щодо правильних форм та методів формування навичок і вмінь в учнів, стимулювання до правильного розподілу праці. Тому проблема самостійності та працездатності дітей шкільного віку залишається актуальною і своєчасною.

Сьогодні сферою формування здорового способу життя, головним засадам правильної праці в житті дітей та підлітків є уроки безпеки життєдіяльності та основ здоров'я. Проблема в тому, що вищезгадані предмети викладаються в школі не на тому рівні, на якому повинні би були, тому їхній вплив на життєдіяльність учнів є малоефективним, і в результаті ми маємо дітей залежних, з нестійкою психікою, зі зниженим рівнем, моральних якостей, культури, пам'яті та уваги; з розвитком ізольованості від оточуючих.